



מגיד מראשית



בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

נתינת התורה נמשכה ממקורה שלמעלה מהמחשבה לבחינות מחשבה דיבור ומעשה

בדיבור עמוק זה מבאר רבינו שעצם התורה שניתנה למשה היא דרגה הגבוהה מאוד מהאותיות הקדושות שלפנינו בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, ואור התורה שניתן למשה רבינו הוא בחינת 'אין', למעלה מהשגה וממדות המחשבה, ומשם - מידי משה רבינו - נמסרה התורה לכל ישראל באופן זה של 'אין' דווקא.

ולכן כשניתן חלק התורה הזה לאדם, הוא נמסר לו בדרך התנוצצות השכל שלא ניתן להגדירו בשום גדר חוץ מ'אור', אלא שאור זה הוא מושך וכותב את המחשבות, והיינו שכשמחשבת האדם נתפסת באור זה, נחקקים במחשבתו מחשבות התורה, ומשם זוכה לחכמת התורה, וזהו בחינת משה, שכל אחד ואחד מישראל מקבל את התורה על ידו ומכוח החכמה שהוא מהותו של משה.

רבינו אף מדגיש במאמר זה כי אור התורה כפי שהוא בשורשו, (שממנו נמשכים ארבעה חלקי התורה - טעמים נקודות תגין ואותיות), הוא אור פשוט, והוא המושך את האור לתוך האותיות.

העבודה המעשית שנלמדת מזה הוא שעל האדם לדעת תכלית לימוד התורה הק', היא שישרה עליה האור העליון שניתנת לו במתנה מאוצרותיה של אור החכמה - ידיעת ה' שלמעלה מהשגה והבנה, ולא יחשוב שהתורה מוגבלת רק להבנתו ודיבורו שהם בבחינת 'יש', כי במחשבה זאת מגביל הוא את התורה רק אל חיצוניותה שהם אותיות לבד, אבל באמת האותיות הם 'כלים' להשראת אור השכל האלוקי - החכמה, כפי זאת שניתנה למשה בהר סיני, על כל פרטיה ודקדוקיה שנכללו שם כ'כלים' להמשכת האור.

ברורה שמונת לו ומתיישבת על לבו בבירור באותיות, **שְׁמִמְנוּ בָּא הַדְּבֹר הַחֲצִיזוֹן**, שכאשר הדברים ברורים לו במחשבתו בהרחבה ובגודל הארת הבינה, מתפשטת המחשבה לכל החושים, ועל ידי זה מתעורר הקול להוציא את המחשבה לידי פועל בדבור הפה.

וענין זה שגילוי המחשבה אל הדיבור וחיבורם יחד הוא על היין שהוא בחינת שמחה, מבואר יותר באור תורה (סימן סא), מגיד דבריו ליעקב (סימן פט טצ). אור האמת (חג): 'חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב' (בראשית מט יב). פירוש כי יש שני מיני אדמיות, אחד הוא גבורות, שני שהוא מיין שהוא שמחה, ובאדמיות השני אדרבא נמתקין כל האדמיות הראשונה. משל למלך, כאשר הוא בשמחה אז רשות ליכנס לפניו, אף מי שאינו ראוי והגון בלאו הכי. וזהו חכלילי עינים מיין ואז ולבן שנים מחלב, רוצה לומר כי גם מי שאינו הגון, וקשה כמו שן, נעשה לבן יותר מחלב. ומה שאות ח"ת מחכלילי

בַּפְּסוּק (שמות כד א) **וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֵל ה' וְאֶתְנֶה לָּךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת אֲשֶׁר פָּתַבְתִּי לְהוֹרְתָם. וְאֵיִתָּא בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ** (ויקרא מ) שתיבת להורות היא **כְּמוֹ לְחַד הוֹרְתָם**, המורה על יסוד החכמה שמשם הרים ונולדים טעמי תורה, ומשם נובעים טעמי התורה, ואור זה הוא ידיעת אלקותו יתברך שנתגלה בכללות 'אנכי ה' אלקיך' שהוא האור שממנו נמשכו כל חלקי ומצוות התורה.

כְּדֵאִיתָא בְּגִמְרָא (זומא עו): **חֲמָרָא יִין וְרִיחָנִי** והרחת ריח **פְּקָחִין** מחכימים, והיינו כי ב'מאכל' הגשמי יש פנימיות רוחניות לפי שורשו של המאכל והרוחניות הזה הוא ה'אוכל' עצם המאכל, ורוחניות היין הוא כח המביא לידי פקחות, **וְאֵי אֶפְשָׁר לומר כְּפִשׁוּטָה שְׁבִיין יֵשׁ בּוֹ חֲכָמָה, דְּהֵרִי הֵיִן הוּא לְאַרְמָא קְלָא** להוציא הקול ממסתרי הלב באופן של גילוי כל כוחות הנפש היוצאים בקול רם, **וְסִיג לְחֲכָמָה שְׁתִּיקָה** (אבות ג ג) "כי כשהוא בשתיקה יכול הוא לדבק את עצמו בעולם המחשבה שהוא חכמה", **אִם כֵּן הֵם הַפְּכִיִּים** שכשהדיבור יוצא מהפה בקול רם אין יכולה להתחדש בו באותה העה הארת החכמה שהיא התחדשות כוח המחשבה, ושוב מוכח מכך שהיין עצמו אינו מעורר את בחינת החכמה עצמה אלא דרגה פחותה ממנה.

וכמו שכתב באור תורה (סימן קעח) ובאור האמת (מ): סיג לחכמה שתיקה מעשר סיג לעושר (אבות פ"ק ג משנה יג). פירוש סיג לחכמה הוא גדר. כשהוא שותק אז הוא לא מטי אל החכמה ואל הבינה, אז הוא מטי למדרגה שלמעלה מן החכמה. אם כן הוא מקבל ממה שלמעלה ממנו. וכשהוא משפיע אז אינו מקבל, כי איידי דטריד לפלוט לא בלע (ש"ע י"ד סימן צא). וזהו פירוש סיג לחכמה שתיקה. כי כשהשכל מסתלק למעלה, אם כן הוא בא למעלה למעלה לשורשו, אז נתחזק השכל.

רַק שְׁהַפְּרוֹשׁ הוּא שְׁהֵיִן מְעוֹרֵר לְאָדָם לְבוא לוֹ חֲכָמָה על ידי גילוי הכוחות הפנימיים וזיכור לבושי הנפש, **וְאִם כֵּן נמצא שְׁהַחֲכָמָה יוֹתֵר גְּבוּהָ** מהיין שרק מביא לידי פקחות.

וְהֵיִן הוּא לְאַרְמָא קְלָא, וכיון שהוא מוציא ומעורר את הקול ממקורו, משמע **אִם כֵּן** שהוא **גְּבוּהָ יוֹתֵר מְקוֹל וְדְבוֹר, דְּהֵיִינוּ הֵיִן** הוא בחינת מחשבה, **שְׁאָדָם מְחַשֵּׁב בְּאוֹתִיּוֹת**.

היוצא מכאן שהיין אינו בחינת החכמה בעצמה, שהרי החכמה אינה יכולה להתגלות בשעה שהדיבור יוצא מהפה, והיין גם אינו בחינת קול ודיבור, שהרי הוא המעורר ומוציא אותם לפועל, אלא שהוא **מחבר בין השכל אל הדיבור**, כמו שאדם כשהוא מחשב באותיות הנמצאות כבר במחשבתו, לאחר שכבר עיין וחישב בהם, אלא שהיו בבחינת שינה ותרדימה אצלו, ונעלמות היו בעומק הנפש, ועל ידי היין הם מתעוררים ויוצאים לפועל.

וְהוּא הַדְּבוֹר הַפְּנִימִית, כח זה המוציא את המחשבה לפועל, הוא בבחינת **דיבור שבמחשבה**, כמו שבדבורו של האדם הוא מוציא לגילוי את מחשבתו, כך הבינה - מוציאה לפועל את הבנת הנשמה על ידי הרחבת הדעת של האדם בבחינת יין המשמח, שתהיה במחשבתו השכלה אלוקית

תורה סימן קנ) שכל התורה היא המשכות פרטיות מהמשכת החכמה הכללית שניתנה למשה בסיני: 'עולת תמיד העשויה בהר סיני' (במדבר כח ו). כתיב (במדבר כח יד-ג) 'עולת חודש בחדשו מלבד עולת התמיד', כי בכל חודש יש צירוף אחר, ולפי הצירוף עליות הקרבנות בפרטות, מלבד התמיד שהוא ענין (כללות) [כוללת] כולם דרך כלל. ואיתא בספר יצירה (ה ב) המליך אות ו' בהרהור, וצר שור בעולם, ואייר בשנה, וכוליא ימין בנפש. ונודע (ברכות סא:) כי כליות יועצות, ונודע פעולתן בגשמיות לבשל הזרע שיהיה יורה כחץ, וכנגדן ברוחניות ליעץ איך יהיה ענין המחשבה, ועל ידי זה נמשכת המחשבה כהוגן. לכן נקרא ווי העמודים, ו' לשון המשכה, וזהו בחינת נצח הוד בחכמה, וכן במדות נצח הוד שלמטה להמשיך המחשבה לידי דיבור. כן במעשה באדם טיפת זרע בחינת המוח. וענין צירוף האותיות הוא דרך פרטיות כשבאו לידי גילוי במחשבה, אבל כשעדיין בחינת חכמה הם דרך כללות ולא בבחינת גילוי האותיות, ולא ניכר הצירוף שם והכל אחד. ולכן יש כח ביד החכמים לעבר השנים וחדשים. וב' בחינות הנזכרות הם הכל מלמעלה למטה, וכן היא בבחינת ממטה למעלה על ידי הקרבנות של כללות תמיד ושל ראש חדש. והנה בתורה יש גם כן בפרטות תרי"ג מצוות, ובדרך כלל עשרת הדברות, וכולם נאמרו בדיבור אחד שהוא אנכי. וזהו עולת תמיד העשויה בהר סיני. ע"כ.

ולפי מה שנתבאר כאן, הכוונה שבסיני ניתנו המצוות שבמחשבה, שהם אנכי ולא יהיה לך, ומשם נמשכו אחר כך ויצאו כל התורה כולה.

הושלם הסעף!
תורת משה האנושי עם כחיו ונשואו לביטוי משה אלשיך

וכבר הכתיר הרב החד"א את האלשיך הקדוש:

**המפרש הגדול
לצבא הרונים**

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

המחשבה.

וְזֶה מֵה שֵׁאִיתָא בְּסֵפֶר יִצְרֵיָה (פ"א מ"א) בְּשְׁלוֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאֹת חֲכָמָה חֲקַק י"ה בְּסֵפֶר וְסוֹפֵר וְסוֹפּוֹר, כִּי הִסְפֵּר הוּא הַדְּבֹר שְׂמֵאִיר בּו אֹר חֲכָמָה (לשון ספיר ויהלום). הַסּוֹפֵר הוּא כַח הַשְׁכֵּל הַפּוֹתֵב הָאוֹתִיּוֹת בְּמַחֲשֵׁבָה, וְהִיא הַבִּינָה, וְהַסּוֹפֵר לְשׁוֹן מַפְעִיל, שְׂגוּרָם לְדִיבּוֹר לְהִיּוֹת מֵאִיר, הוּא הַחֲכָמָה הַמֵּאִיר לְמַחֲשָׁבָה, וְנִקְרָא בְּחִינָה זֹאת שֶׁהִיא הַבִּינָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַיֵּין כְּאֵמּוֹר מַחֲשָׁבָה מִבֵּין דְּבַר מֵתוֹךְ דְּבַר, שְׂאוֹתִיּוֹת הַמַּחֲשֵׁבָה שֶׁמִּשָּׁם נּוֹבְעוֹת אוֹתִיּוֹת הַדִּיבּוֹר, נּוֹבְעִים מֵתוֹךְ הָאֵרֶת הַחֲכָמָה שֶׁהִיא הַמַּפְעִילָה וְמֵאִירָה אֶת הָאֵרֶת הַשְּׁכֵל אֲשֶׁר בָּהֶם. רַק הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהֵם הַבְּחִינָה הַפְּנִימִית לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאִים בְּדִיבּוֹר נִקְרָאִים סוּד ה', כִּי אֵי אֶפְשֵׁר לְהַבִּין מֵה שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה, אֶךְ כְּשֶׁמוֹצֵאֵן לְחוּץ רַק אִז אֶפְשֵׁר לְהַבִּינֵם, וְזֶה פְּעוּלַת הַמַּחֲשֵׁבָה הַפְּנִימִית שְׂמוּלִיד הַקּוֹל נִקְרָא יֵין, גִּימְטְרִיָּא סוּד וּמִשָּׁם מֵתַגְלִית חֲכָמַת הַתּוֹרָה, בְּבַחֲנִית שֶׁבְּעִים אֲנִפִּין לְאוֹרֵיָתָא - שְׂבַעִים פָּנִים לְתוֹרָה.

וְהִנֵּה בְּמַחֲשָׁבָה נְחַקְקִים כָּל הַמְצוֹת בְּמַחֲשֵׁבָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵאוֹתִיּוֹת נַחֲשָׁבִים כֹּל הַמְצוּוֹת בְּבַחֲנִית חֲקִיקָה שֶׁהֵם מְצִיאֹת אַחַת עִם הַמַּחֲשֵׁבָה וְבָה הֵם נַחֲלָקִים לְפָרְטִים כְּאֵמּוֹר, רַק הַטְּעָמִים טַעְמֵי הַמְצוּוֹת הֵמָּה בְּחֲכָמָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהָאוֹתִיּוֹת, וְשֶׁם נִכְלָלִים הַמְצוּוֹת בְּכֻלּוֹת, בְּאוֹר אֶחָד יַחֲדָה שְׂבוּ מֵתַאחֲדִים כֹּל הַמְצוּוֹת, וּמִמֶּנָּה הֵם נּוֹבְעִים, שֶׁהִיא הַמְשֻׁכֵּל מִלְשׁוֹן 'מַפְעִיל' - הַכַּח הַמְבִיא אֶל הַכַּח הַשְּׁכֵל אֶת עֵצֶם הָאֵרֶת הַשְּׁכֵל שְׂמִכּוּחוֹ הוּא מֵהִרְהֵר וְחוּשֵׁב, וְכֵמוּ שֶׁמְשֻׁכֵּל כִּפִּי מֵהוֹת וְרִצּוֹן הַכַּח הַמְשֻׁכֵּל כֵּן חוֹקֵק בְּמַחֲשָׁבָה שְׂבָה הָאֵרֶת הַמְשֻׁכֵּל יוֹצֵא לְפַעוּלַת בַּח הַשְּׁכֵל.

וְזֶה (שְׂמוּתָא א) 'אֵל מֹשֶׁה אָמַר' וְלֹא פָּרַשׁ מִי כִי הִיא בְּחִינַת הַחֲכָמָה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהָעוֹלָמוֹת וְעַל יָדָה מֵתַגְלָה שֶׁם הוּי"ה שְׂמַמְנוּ מֵתַגְלִית הַחֲכָמָה, וְלֹא אָמַר מֵה שֶׁאָמַר, כִּי נִתְגַּלָּה כְּאֵן לְמֹשֶׁה רַבִּינוּ עֵצֶם חֲכָמַת הַתּוֹרָה, וְהֵינּוּ לְפִי זֶה יוֹבֵן הַמִּשְׁךְ הַכְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ הַדְּבָרִים (שֶׁם כִּד יד) 'אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְהוֹרְתֵם' הֵן הַמְצוֹת שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה שְׂנַמְשְׁכוּ בְּמַעֲמַד הַר סִינִי מִמְדֻרְגַת 'חֲכָמָה' אֶף לְדֻרְגַת 'מַחֲשֵׁבָה', וְאַחַר כֵּן נִתְגַּלּוּ לְחוּץ לְדְבֹר הַחִיצוֹן שֶׁהֵם בְּחִינַת מְצוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת. כִּפִּי שְׂנַתְבָּאָר בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ אֹדֵר

הוא גדול, כי יש משל על אותיות הגדולים, לאחד שבנה עיר מוקפת חומה ועשה בחומה מגדלים גבוהים, והם בשביל שני דברים, אחד שהוא כלי ומקום להסתכלות הצופה למרחוק והשני ששומרי העיר יושבים שם. וכתוב (בראשית כט טו) 'שם הגדולה לאה', דהיינו ה"א גדולה שהיא ה"א ראשונה דהיינו אותיות של המחשבה, והם גם כן כלים להסתכלות, דהיינו חכמה ששורה עליהם. והם גם כן שומרים, דהיינו אם לפעמים נחלשו המוחין, כמו באמצע התפלה ומדבר בלא אהבה ויראה, הנה על ידי אותיות המחשבה יכול לחדשם ולדבר שוב בדחילו ורחימו כבתחילה, והיינו שומרים, מדת אהבה ומדת יראה. והנה כאן משתעי קרא מיין שהוא שמחה כנזכר, שהוא מחשבה, אותיות בשמחה, שעליה מרמז אות החי"ת שהוא תבונה, שהיא תמונת ו"ז שהוא בן ובת, רוצה לומר קול ודיבור, וכשהבן ובת הם ביחד, אז 'צאינה וראינה וגו' בעטרה שעטרה לו אמר' (שיר השירים ג יא), וזהו עטרה שעל גבי החי"ת על כן החי"ת שבכאן גדולה, יבין. ע"כ.

ולאחר שנשלמה יציאתו של הדיבור הפנימי אל הדיבור החיצון, שהאדם מדבר דברי שכל המתעוררים מכח עיון המחשבה, נופל בו השכל והחכמה היא הבחינה הפנימית והנעלה יותר מהמחשבה, והיא השורה על הדיבור הפנימי שהוא אותיות המחשבה, ואף על פי שהדיבור יוצא בפועל על ידי דרגת הבינה, אך כשהוא יוצא לעולם הוא נעשה קומה שלימה, ואז שורה בו שורשו של הדיבור בספירות העליונות, שהוא החכמה.

וכמו שפירשו בזוהר (פנחס רמח.) על הפסוק (משלי ג ט) 'ה' בחכמה יסד ארץ' - אבא יסד ברתא החכמה היא המייסדת ומשפיעה לבחינת בית שהוא הדיבור (המכונה 'מלכות' כיון שהוא השלב הסופי של גילוי החכמה), כלומר שאורה של הדיבור נבנית ומייסדת גם מהחכמה, והיא הנותנת כוח לגמור את אותיות הדיבור מתוך עומק הנפש מבלי שיהיה ויחשוב באותיות שמוצא מפיו בפרטות כל אות ואות.

והשכל הנופל על הדיבור שהוא בבחינת חכמה אינו רק נקדה, נקודה סתומה שלמעלה מהגדרת ותפיסת המחשבה, כי החכמה היא ניצוץ המבריק בפתע פתאום הארה סתומה שעדיין לא נפתחה בכוח ההבנה בחכמה, ומטעם זה אין בו ממשות הבנה באופן של אותיות ותיבות סדורות, אלא הוא רק פתח פותח להבנה, שְׁהִירֵי אֵין בּוֹ אוֹתִיּוֹת, רַק מוֹשֵׁף הַהָאֲרָה הַשְּׁכֵל מֵאִיר לְתוֹךְ הַדִּיבּוֹר הַפְּנִימִי שְׂבוּ נִמְשַׁכְת הָאֵרֶת אֶת הָאוֹר שְׂמִבִּיא אֶת הַבְּהִירוֹת שֶׁל הַחֲכָמָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַדִּיבּוֹר, אֲבָל הוּא עֵצֶמוֹ אֵינוֹ מֵתַגְלָה, אֲלֵא שְׂמוֹשֵׁךְ אֶת הָאוֹר אֶל שְׁכֵל הָאָדָם וְאֵל דִּיבּוּרוֹ, וּפּוֹעֵלוֹ הוּא - הָאֵיךְ לְהִיּוֹת הַמַּחֲשֵׁבָה וְהַדִּיבּוֹר, וְזֶהוּ 'יִסַּד בְּרֵתָא' שְׂמִיִּסְדַת וּמִסְדַּרְת אֶת הָאוֹר שְׂשׁוּרָה עַל הַדִּיבּוֹר, וְחוֹקֵק הָאוֹתִיּוֹת בְּמַחֲשָׁבָה אֹר הַשְּׁכֵל חוֹקֵק אוֹתִיּוֹת, אֶל הַהֲבֵנָה שְׂנִסְדַּרְת בְּמַחֲשֵׁבָה בְּאוֹפֵן שֶׁל אוֹתִיּוֹת

